

Jakelussa mainituille

25.9.2017

Savonradan palvelutasoa tulee kehittää henkilöjunien vuorotarjontaa lisäämällä ja liikenteen matkanopeutta parantamalla

Savonradan maakunnat Etelä-Savo, Pohjois-Savo ja Kainuu esittävät Savonradan henkilöliikenteen palvelutason välitöntä kehittämistä.

Henkilöjunaliikenteen palvelutason kehittämiseksi ja liikkumisen alueellisen ja sosiaalisen tasa-arvon turvaamiseksi tulee nopeuden nosto (keskimatkanopeus) yhteysvälillä Kuopio-Helsinki toteuttaa samalle tasolle kuin Seinäjoki-Helsinki yhteysvälillä vuoteen 2020 mennessä. Seinäjoen henkilöliikenteen keskinopeus on tällä hetkellä noin 130 km/h kun Kuopio-Helsinki välillä keskinopeus on alle 120 km/h. Tavoitteen saavuttaminen lyhentäisi matka-aikaa Kuopiosta Helsinkiin noin 20 minuuttia. Savon radalle on saatu tasoristeyksistä vapaita osuuksia EAKR-hankerahoituksella, mutta henkilöliikenteen nopeutta ei saatu nostettua vielä kukaan näillä rataosuuksilla. **Esitämme myös, että Liikennevirasto selvittää pikaisesti nopeuden noston edellyttämät toimenpiteet Savonradalla sekä arvioi yhdessä liikennöitsijän kanssa toimenpiteiden vaikutukset henkilöliikenteen nopeuttamiseen.**

Matkanopeuden lisäksi vuorotarjonta on oleellinen osa palvelutasoa. Tällä hetkellä Savonradalta puuttuu aikanen aamuyhteys Helsingista pohjoiseen ja lisäksi vuorotarjonnassa on puutteita Kuopio-Kajaani välillä. **Esitämme, että Savonradan palvelutasoa nostetaan vuorotarjontaa parantamalla mahdollisimman pian, viimeistään LVM:n ja liikennöitsijän uusiessa seuraavan kerran osto- ja velvoite-liikennesopimusta. Uusiksi vuoroiksi esitämme seuraavia yhteyksiä:**

- arkipäivisin Helsinki-Kuopio siten, että juna saapuisi Kuopioon noin 10:00
- arkipäivisin Kajaani-Kuopio siten, että vuoro saapuisi Kuopioon noin 05:30
- arkipäivisin Kuopio-Kajaani siten, että yhteys saapuisi Kajaaniin noin 01:20

Yksityiskohtaisemmat perustelut esityksellemme ovat esitetty liitteessä 1.

Markku Kakriainen
Toimitusjohtaja
Etelä-Savon kauppakamari

Pekka Ojalehto
Toimitusjohtaja
Kainuun yrittäjät

Silja Huhtiniemi
Toimitusjohtaja
Kuopion kauppakamari

Jarkko Wuorinen
Maakuntahallituksen pj.
Etelä-Savon maakuntaliitto

Timo Korhonen
Maakuntahallituksen pj.
Kainuun liitto

Kääriäinen Seppo
Maakuntahallituksen pj.
Pohjois-Savon liitto

Pentti Mäkinen
Maakuntajohtaja
Etelä-Savon maakuntaliitto

Pentti Malinen
Maakuntajohtaja
Kainuun liitto

Marko Korhonen
Maakuntajohtaja
Pohjois-Savon liitto

Jakelu: Liikenne- ja viestintäministeriö, Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner
VR-Yhtymä Oy, toimitusjohtaja Rolf Jansson
Liikennevirasto, pääjohtaja Antti Vehviläinen
Eduskunnan valtionvarainvaliokunnan liikennejaosto
Eduskunnan liikenne- ja viestintävaliokunta
Eduskunnan hallintovaliokunta

Etelä-Savon kansanedustajat

Antti Häkkänen
Heli Järvinen
Hanna Kosonen
Jari Leppä
Satu Taavitsainen
Lenita Toivakka
Kaj Turunen

Pohjois-Savon kansanedustajat

Markku Eestilä
Sari Essayah
Hannakaisa Heikkinen
Elsi Katainen
Kimmo Kivelä
Seppo Kääriäinen
Sari Raassina
Markku Rossi
Matti Semi

Kainuun kansanedustajat

Marisanna Jarva
Timo Korhonen
Eero Suutari

Perustelut nopeuden nostolle

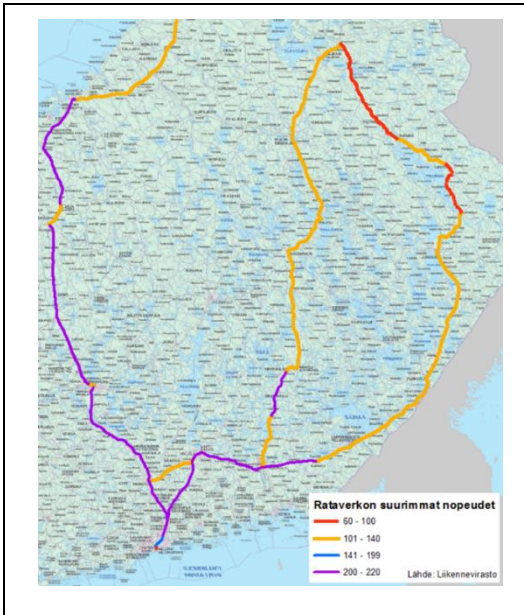
Etelä-Savon ja Pohjois-Savon maakunnat ovat käyttäneet EU-ohjelmakausilla 2000–2006 ja 2007–2013 EAKR -rahoitusta (EU + valtio) yhteensä yli 32 miljoonaa euroa Savonradan nopeudennoston edellytyksien ja liikenneturvallisuuden parantamiseen. Hankkeiden tavoitteet liikenneturvallisuuden osalta on saavutettu tasoristeyksien poistamisen myötä, mutta nopeuden noston osalta tavoitteita ei ole saavutettu. Tämä johtuu siitä, että nopeuden noston edellyttämät muut toimenpiteet, kuten sähkörata- ja turvalaitemuutostyöt, ovat osittain yhä tekemättä. Tästä syystä valtaosalla Savonrataa suurin sallittu nopeus on yhä edelleen 140 km/h.

Vuoden 2017 syyskuussa alussa junalla matka-aika Kuopiosta Helsinkiin on nopeimmillaan hieman yli 4 tuntia. Vastaavasti matka Seinäjoelta Helsinkiin kestää noin 2 tuntia 40 minuuttia. Seuraavassa tarkastellaan junayhteyksiä näiden vuorojen aikataulujen pohjalta (kuva 1.).

Kuopion-Helsinki matka-aikaa selittää ensinnäkin se tosiasia, että matka Kuopiosta Helsinkiin on rataverkkoa pitkin noin 90 km pidempi kuin Seinäjoki-Helsinki. Toisekseen matka-aikaa lisää useammat pysähdykset. Kuopio-Helsinki välillä pysähdyksiä on 8 kappaletta, kun Seinäjoki-Helsinki välillä pysähdyksiä on 3 kappaletta. Kuopio-Helsinki välillä pisin pysähdys kestää 11 minuuttia, minkä aikana juna vaihtaa kulkusuuntaa Kouvolassa. Kaikkiaan juna on pysähdyksissä 24 minuuttia.

InterCity 62			InterCity 20		
Asema	Saapuu	Lähtee	Asema	Saapuu	Lähtee
KUOPIO		05.35	OULU		05.37
SUONENJOKI	06.02	06.03	YLIVIESKA	06.49	07.05
PIEKSÄMÄKI	06.25	06.29	KOKKOLA	07.48	07.50
MIKKELI	07.06	07.09	PÄNNÄINEN	08.06	08.07
MÄNTYHARJU	07.32	07.33	SEINÄJOKI	08.48	08.53
KOUVOLA	08.11	08.22	TAMPERE	09.58	10.02
LAHTI	08.49	08.51	TIKKURILA	11.20	11.21
TIKKURILA	09.25	09.26	PASILA	11.29	11.30
PASILA	09.34	09.35	HELSINKI	11.35	
HELSINKI	09.40				

Kuva 1. Nopeimpien junayhteyksien aikataulut Kuopio-Helsinki (keskinopeus 106 km/h) ja Oulu-Helsinki (Seinäjoki-Helsinki keskinopeus 125 km/h) tilanne 11.09.2017

Kuva 2. Rataverkon suurimmat sallitut nopeudet

Pidemmän matkan ja useampien pysähdyksien vaikutukset matka-aikaan ovat hyväksyttäviä, mutta matka-aikaan vaikuttaa myös junien keskinopeus, **johon voidaan vaikuttaa nykyistä rataa kehittämällä**. Junien suurin sallittu matkanopeus riippuu radan kunnosta. Tällä hetkellä Helsinki-Oulu radan kunto mahdollistaa junille 200 kilometrin tuntinopeuden Helsingistä Kokkolaan (lyhyttä osuutta Seinäjoen pohjoispuolella lukuunottamatta). Savonradalla 200 kilometriä tunnissa on mahdollinen vain lyhyellä osuudella Mikkelin eteläpuolella, muilla osuuksilla suurin sallittu nopeus on 140 km/h (kuva 2.).

Kuvan yksi mukaisilla aikatauluilla Kuopio-Helsinki keskimatkanopeus on 106 km/h ja Seinäjoki-Helsinki 125 km/h. Kuopio-Helsinki yhteyden keskinopeutta laskevat useammat pysähdykset asemilla sekä niihin liittyvät jarrutukset ja kiihdytykset. Seuraavassa tarkastellaan keskinopeuksia rataosittain ilman pysähdyksissä oloaika.

Taulukoissa 1 ja 2 on esitetty matka-ajat ja keskinopeudet eri yhteysväleillä Savonradalla ja Helsinki-Oulu radalla. Matka-ajat perustuvat kuvan 1. mukaisiin lähtö- ja saapumisajoihin, eikä pysähdyksissä oloaika ole laskettu mukaan. Suurin keskinopeus saavutetaan Seinäjoen ja Tampereen välillä, jossa se on lähes 150 km/h. Koko Seinäjoki-Helsinki välin keskinopeus on lähes 130 km/h. Vastaavasti laskettuna Kuopio-Helsinki välin keskinopeus on 118 km/h, suurin keskinopeus, 136 km/h, saavutetaan Kouvola-Lahti välillä.

Taulukko 1. Kuopio-Helsinki matka-ajat eri keskinopeuksilla ilman pysähdyksissä oloaika

Yhteysväli	Matka (km)	Matka-aika nyt	Keskinopeus nyt km/h	Matka-aika kun keskinopeus 130 km/h	Matka-aika kun Keskinopeus 150km/h
Kuopio-Suonenjoki	50	0:27	111	0:23	0:20
Suonenjoki-Pieksämäki	38	0:22	104	0:17	0:15
Pieksämäki-Mikkeli	32	0:37	115	0:32	0:28
Mikkeli-Kouvola	113	1:01	111	0:52	0:45
Kouvola-Lahti	61	0:27	136	0:27*	0:24
Lahti-Helsinki	104	0:48	130	0:47*	0:41
YHTEENSÄ	437	3:42	119	3:19	2:54

*Laskettu nykyisellä keskituntinopeudella

Taulukko 2. Seinäjoki-Helsinki matka-ajat ja keskinopeus nykyisin

Yhteysväli	Matka (km)	Matka-aika nyt	Keskinopeus nyt km/h
Seinäjoki-Tampere	160	1:05	148
Tampere-Helsinki	187	1:37	116
YHTEENSÄ	347	2:42	129

Perustelut vuorotarjonnan lisäämiselle

Päivän ensimmäinen juna Helsingistä saapuu Mikkeliin klo 10:48 ja Kuopioon vasta klo 12:20, mikä on liian myöhäinen ajankohta muun muassa työasiamatkoille. Helsinki-Oulu radan

aamuyhteyksiin verrattuna Savonrata on heikommassa asemassa. Esimerkiksi Seinäjoelle ensimmäiset junat saapuvat Helsingistä klo 09:04 ja klo 10:16.

Vuosina 2012–2016 velvoiteliikenteen piiriin kuului Helsinki-Kuopio yhteys, joka saapui Kuopioon klo 10:30. Ilmeisemmin vuoron käyttö jäi heikoksi, koska vuoro ei enää ole. On oletettavaa, että vuoron käyttöasteeseen on vaikuttanut aikainen lähtöaika Helsingistä, mikä oli klo 05:40. Myös tavanomaista pidempi matka-aika, 4 h 50 min. heikensi vuoron palvelutasoa. Esimerkiksi Vaasan ensimmäisen aamuyhteyden lähtöaika on klo 06:24. Oletamme, että Helsinki-Kuopio yhteyden lähtöajan muuttaminen myöhemmäksi näkyisi positiivisesti myös käyttäjämäärissä. Nähdäksemme vuoron olisi mahdollista lähteä noin klo 06:00 Helsingistä, jolloin se saapuisi Kuopion noin klo 10:00. Näin vuoron matka-aika olisi noin 4 tuntia, mikä on muiden junavuorojen matka-aika ko. yhteysvälillä.

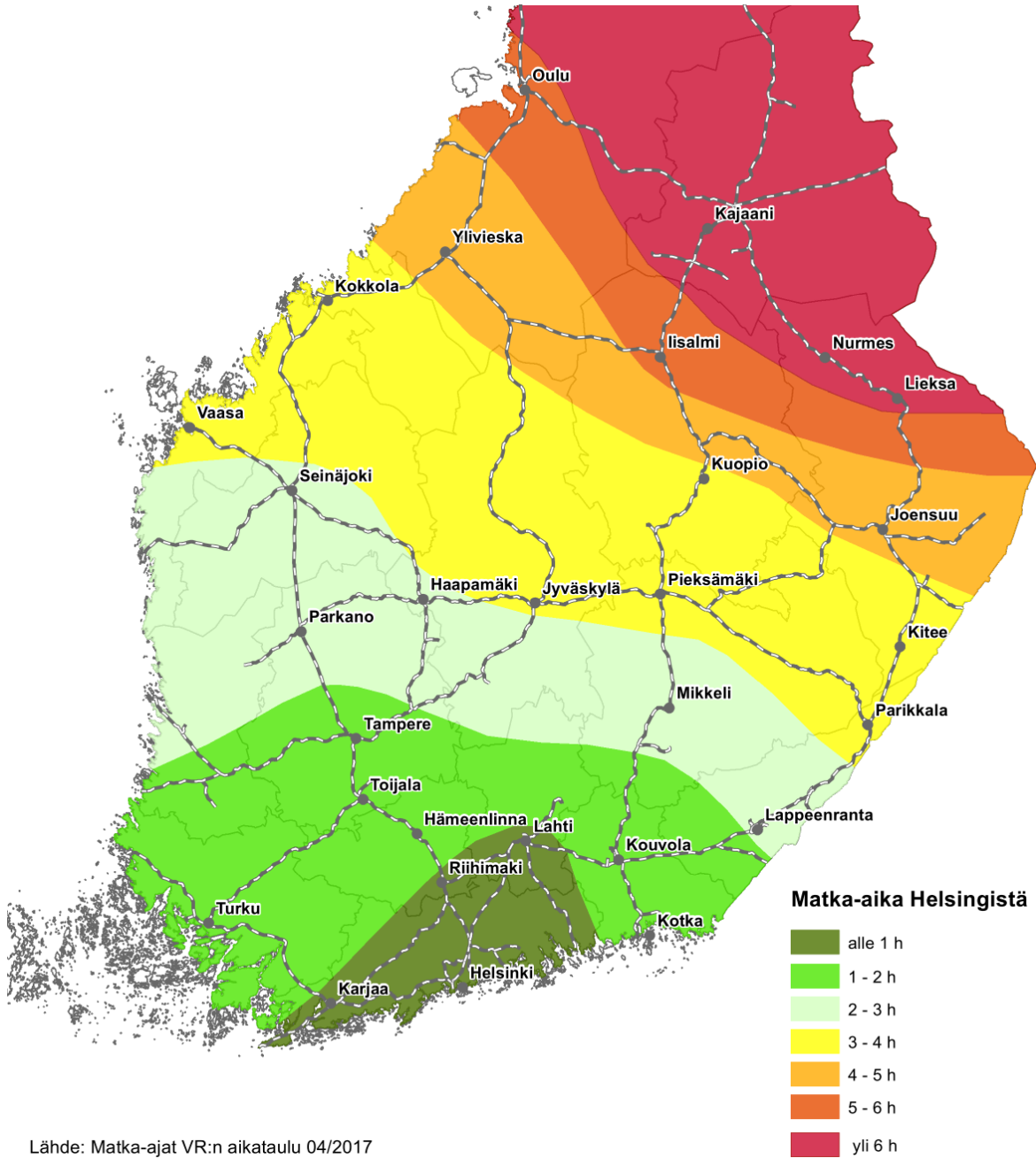
Kuopio-Kajaani henkilöjunavuorojen lisäämisen lähtökohtana ovat nykyisten Kuopio-Helsinki (IC 62) ja Helsinki-Kuopio (IC 73) aikataulut. Esitetyt lisävuorot voitaisiin toteuttaa esim. taajama-junayhteyksinä, joilta olisi sujuva vaihtoyhteys edellä mainittuihin kaukojuniin. Uudet yhteydet mahdollistaisivat nykyvuoroja pidemmän päivittäisen asiointiajan kainuulaisille Helsingissä sekä parantaisi Savonradan palvelutasoa yhteysvälillä Kuopio-lisalmi-Kajaani.

Viittaukset aikatauluihin perustuvat seuraaviin lähteisiin:

www.vr.fi, matkustuspäivä 11.09.2017, katsottu 6.9.2017

LVM:n päätös 26.9.2012, liite 2

Henkilöliikenteen matka-aika vyöhykkeet raideliikenteessä

Lähde: Matka-ajat VR:n aikataulu 04/2017